

اقتصاد مقاومتی

و
اقتصاد دانش بنیان

در بیانات و رهنمودهای امام خامنه‌ای «مدظله‌العالی»

مؤسسه فرهنگی هنری قزوین

مؤسسه فرهنگی هنری قدر ولایت

گردآوری، تدوین و نشر:

موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت

نوبت چاپ اول / سال: ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد

تلفن: ۶۶۴۶۹۹۵۸ و ۶۶۴۱۱۱۵۱

نمابر: ۶۶۹۷۰۲۰۵

www.ghadr110.ir

info@ghadr110.ir

امام خامنه‌ای «مَدْظَلَه‌العَالِي»:

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخایر و منابع غنی و متنوع و زیر ساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخوردار از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف آرای کرده، به شکست و عقب‌نشینی وامی‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشورهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

ابلاغیه سیاست‌های کلی «اقتصاد مقاومتی» ۱۳۹۲/۱۱/۲۹

فهرست مطالب

فصل اوّل / اقتصاد مقاومتی

- طرح اقتصاد مقاومتی..... ۹/
امام خامنه‌ای طراح و دعوت کننده به اقتصاد مقاومتی بوده‌اند/..... ۱۰/
تبیین اهمیت و ضرورت اقتصاد مقاومتی..... ۱۱/
معنا و مفهوم اقتصاد مقاومتی..... ۱۵/
ویژگیها و شاخص‌ها و الزامات اقتصاد مقاومتی..... ۱۷/
ظرفیتهای کشور برای تحقق اقتصاد مقاومتی..... ۳۵/
یک شبهه در زمینه ظرفیتهای و پاسخ آن..... ۴۱/

فصل دوم / اقتصاد دانش بنیان

- تبیین رابطه‌ی بین علم و اقتصاد..... ۴۳/
اهمیت و ضرورت اقتصاد دانش بنیان..... ۴۵/
نمودارها..... ۵۷/

فصل اول:

اقتصاد مقاومتی

طرح اقتصاد مقاومتی

«اصطلاح اقتصاد مقاومتی در سالهای اخیر توسط مقام معظم رهبری مطرح و سپس به مفهوم رایج مباحث اقتصاد سیاسی تبدیل شد.»^۱

اقتصاد مقاومتی ضرورت امروز کشور است

«در چند سال اخیر و با شدت یافتن تحریم‌های یک‌جانبه‌ی غرب علیه کشورمان در جهت متوقف کردن برنامه‌های هسته‌ای ما، واژه‌ای به ادبیات اقتصادی کشور اضافه شده است. «اقتصاد مقاومتی» واژه‌ی جدیدی در ادبیات اقتصادی کشور ایران است که به فراخور حال و روز اقتصاد کشورمان مورد بحث قرار گرفته و در حال چکش کاری است.»^۲

۱ - جباری پور هریس، مجتبی، نقش و جایگاه شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه‌ی اقتصاد مقاومتی، پایگاه اطلاع رسانی راسخون.

۲ - حسین عربی، برهان، تبلور نام‌گذاری ۵ سال اخیر در تعریف اقتصاد مقاومتی، پایگاه اطلاع رسانی قطره، کدخبر: ۲۹۹۴۶.

امام خامنه‌ای طراح و دعوت کننده به اقتصاد مقاومتی بوده‌اند «پیشنهاد دهنده تشکیل یک اقتصاد مقاومتی رهبر معظم انقلاب اسلامی بودند. پیش از این در دایره‌المعارف واژگان اقتصادی، به منظور حمایت از اقتصاد و تولید ملی از واژه Protectionism یا «اقتصاد حمایتی» استفاده می‌شد. اما برای نخستین بار رهبر انقلاب، کلید واژه «اقتصاد مقاومتی» را مطرح ساختند که بسیار فراتر از «اقتصاد حمایتی» و دربرگیرنده ابعاد جدیدی از اقتصاد ملی با توجه به تحولات جدید بین‌المللی است. به بیان دیگر، معظم له با توجه به برخی تحولات جدید در حوزه بین‌الملل، لزوم تغییر بنیادین نظام اقتصادی کشور را از «مقاومت اقتصادی» به «اقتصاد مقاومتی» خواستار شده‌اند که بیانگر اشراف کامل ایشان به مسائل بنیادین است.»^۱

مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور در شهریورماه ۸۹ فرمودند:

«ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم.»^۲
معظم له همچنین در موقعیتهای دیگر نیز بارها بر ضرورت گرایش به اقتصاد مقاومتی تأکید نمودند.

۱ - نظری، نریمان، رسالت، شماره ۹۱/۳/۷۵۴۷۰۱.

۲ - بیانات در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۱۶/۰۶/۱۳۸۹.

تبیین اهمیت و ضرورت اقتصاد مقاومتی

۱- اقتصاد مقاومتی، اقتضای استقلال و عزت کشور

«ما به خاطر استقلالمان، به خاطر عزت‌مداری‌مان، به خاطر اصرارمان بر تحت تأثیر سیاست‌های قدرتها قرار نگرفتن، مورد تهاجم و سوء نیت هم قرار داریم؛ یعنی نسبت به ما - همچنان که در شرایط کنونی مشاهده می‌کنید - انگیزه‌های مخالفت و اخلالگری و اشکال‌تراشی و ایجاد مشکل، بیش از بسیاری از کشورهای دیگر است. بنابراین ما بیشتر بایستی اهتمام بورزیم به اینکه پایه‌های اقتصاد را محکم کنیم و اقتصادمان را مقاوم‌سازی کنیم؛ نگذاریم وضعیتی وجود داشته باشد که یا حوادث و تکانه‌های ناگزیر و یا سوءنیت‌ها بتواند در اقتصاد ما اثر بگذارد. بنابراین ما به این نیاز داریم.»^۱

۲- اقتصاد مقاومتی، راهکار مقابله با مشکلات متعدد اقتصادی

«نکته‌ی دوم، مشکلاتی است که داریم - مشکلات مزمن، مشکلات دیرپا - که اینها جز با یک حرکت اقتصادیِ جمعی مهم، امکان ندارد برطرف بشود؛ یکی از آنها وابستگی به نفت است که عرض کردیم، یکی از آنها عادت به واردات است - آن هم واردات بدون اولویت؛

۱ - بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

عادت‌ی است که متأسفانه دچار آن هستیم و این عادت را هم نتوانستیم کنار بگذاریم؛ نگاهمان به تولید خارجی است - تورم مزمن، بیکاری، معیوب بودن برخی از ساختارهای اقتصادی ما، اشکال در نظامات مالی ما - نظامات پولی ما، نظامات بانکی ما، نظامات گمرکی ما - اشکال در الگوی مصرف، اشکال در مسئله‌ی تولید، اشکال در بهره‌وری؛ اینها مشکلات موجود کشور است، باید با اینها مقابله کرد. یکی از چیزهایی که هر انسان دلسوزی را و هر مسئول با همتی را برمی‌انگیزد که کاری و حرکتی از قبیل اقتصاد مقاومتی انجام بدهد، وجود همین مشکلات است.^۱

۳- اقتصاد مقاومتی، راهکار استحکام بخشی به بنای داخلی در برابر فشارهای دشمن

«نکته‌ی سوم، تهدیدهای اقتصادی خارجی است. خب تحریمها از قبل بود، منتها این تحریمها از حدود زمستان سال ۹۰ تا امروز، تبدیل شده به جنگ اقتصادی، دیگر اسم آن تحریم هدفمند نیست، یک جنگ تمام‌عیار اقتصادی است که متوجه ملت ما است. علت آن هم، نه مسئله‌ی هسته‌ای است، نه مسئله‌ی حقوق بشر است، نه مسائل دیگری از این قبیل است؛ علت آن را خود آنها هم می‌دانند، ما هم میدانیم؛ علت، استقلال خواهی ملت ایران است؛ علت، داشتن یک حرف نو بر پایه‌ی مبانی اسلام است که برای کشورهای دیگر و

ملتهای مسلمان الگو خواهد شد؛ می‌دانند که اگر جمهوری اسلامی در این عرصه‌ها و میدانها موفق شد، دیگر جلوی رشد این حرکت را در دنیا نمی‌شود گرفت و این یک حرکت مهمی است؛ مسئله این است. حالا بهانه یک روز انرژی هسته‌ای است، یک روز غنی‌سازی است، یک روز حقوق بشر است، یک روز حرفه‌ایی از این قبیل است. تحریمها علیه ما، قبل از اینکه اصلاً مسئله‌ی انرژی هسته‌ای مطرح هم بشود وجود داشت، بعد از این هم وجود خواهد داشت. این مسئله‌ی هسته‌ای و این مذاکرات اگر ان شاءالله به نقطه‌ی حلی برسد، باز خواهید دید همین فشارها وجود خواهد داشت، باید در مقابل این فشارها مصونیت‌سازی کرد، باید به بنای داخلی استحکامبخشی کرد. اقتصاد را باید قوی کنیم تا دشمن از تأثیرگذاری از این ناحیه مأیوس بشود.^۱

۴- اقتصاد مقاومتی، راهکارِ مقاوم‌سازیِ اقتصاد در برابر بحرانهای اقتصادی جهانی

«نکته‌ی چهارم، بحرانهای اقتصادی جهانی است؛ که البته اشاره کردم قبلاً که ناشی است از اقتصاد غرب و اقتصاد آمریکا؛ در اروپا هم در حقیقت سرریز مشکلات آمریکا [بود که] مشکلات را دامن زد، اگرچه زمینه‌ی آن وجود داشت؛ در جاهای دیگر هم همین جور. ما هم که نمی‌خواهیم دور خودمان حصار بکشیم؛ ما نمیتوانیم و نمی‌خواهیم

که از لحاظ اقتصادی، ارتباطات را با دنیا قطع کنیم، نه ممکن است، نه مطلوب است، بنابراین تحت تأثیر اینها قرار میگیریم، پس باید مقاومت‌سازی کنیم.»^۱

۵- اقتصاد مقاومتی، یک الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور

«گفتیم که اقتصاد مقاومتی چه هست و چه نیست. اولاً یک الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور ما است.»^۲

۱- همان.

۲- بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

معنا و مفهوم اقتصاد مقاومتی

۱- اقتصاد مقاوم در برابر کارشکنیهای دشمن

«یکی از بخشهای ما، اقتصاد است و خاصیت اقتصاد در یک چنین شرائطی، اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در مقابل کارشکنی دشمن، خباثت دشمن؛ دشمنانی که ما داریم.»^۱

۲- اقتصاد شکوفایی و رشد در شرایط فشار

«اقتصاد مقاومتی فقط جنبه‌ی نفی نیست؛ اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و فقط انجام یک کارهای تدافعی باشد؛ نه، اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفائی خودشان را داشته باشند.»^۲

۳- اقتصاد مقاوم در ساخت درونی

«اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند رو به رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب‌پذیری‌اش کاهش پیدا کند. یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی جوری باشد که

۱ - بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان، ۱۳۹۱/۰۵/۰۸.

۲ - بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۳۹۱/۰۵/۱۶.

در مقابل ترندهای دشمنان که همیشگی و به شکل‌های مختلف خواهد بود، کمتر آسیب ببینند و اختلال پیدا کند.^۱

و: «سیاست‌های اقتصاد باید سیاست‌های «اقتصاد مقاومتی» باشد- یک اقتصاد مقاوم- باید اقتصادی باشد که در ساخت درونی خود مقاوم باشد، بتواند ایستادگی کند؛ با تغییرات گوناگون در این گوشه‌ی دنیا، آن گوشه‌ی دنیا متلاطم نشود.»^۲

۴- اقتصاد متکی به مردم

«اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که مقاوم است؛ با تحریکات جهانی، با تکان‌های جهانی، با سیاست‌های آمریکا و غیر آمریکا زیرورو نمی‌شود؛ اقتصادی است متکی به مردم. اقتصاد مقاومتی به معنای مقاوم ساختن پایه‌های اقتصاد، یکی از وظایف عمومی امروز ما است.»^۳

۵- محکم‌سازی پایه‌های اقتصاد

«اقتصاد مقاومتی یعنی مقاوم‌سازی، محکم‌سازی پایه‌های اقتصاد؛ این چنین اقتصادی چه در شرایط تحریم، چه در شرایط غیر تحریم، بارور خواهد بود و به مردم کمک می‌کند.»^۴

۱- بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۱۳۹۱/۶/۲.

۲- بیانات در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور، ۱۳۹۲/۲/۷.

۳- بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۴- بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

ویژگیها، شاخص‌ها و الزامات اقتصاد مقاومتی

۱- کارآفرینی

«ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معنایش این است. دوستان درست گفتند که ما تحریم‌ها را دور می‌زنیم؛ بنده هم یقین دارم. ملت ایران و مسئولین کشور تحریم‌ها را دور می‌زنند، تحریم‌کنندگان را ناکام می‌کنند؛ مثل موارد دیگری که در سالهای گذشته در زمینه‌های سیاسی بود که یک اشتباهی کردند، یک حرکتی انجام دادند، بعد خودشان مجبور شدند برگردند، یکی عذرخواهی کنند. چند مورد یادتان هست لابد دیگر. حالا جوانها نمیدانند. در این ده بیست سال اخیر، از این کارها چند بار انجام دادند. این دفعه هم همین جور است. البته تحریم برای ما جدید نیست، ما سی سال است تو تحریمیم. همه‌ی این کارهایی که شده است، همه‌ی این حرکت عظیم ملت ایران، در فضای تحریم انجام گرفته؛ بنابراین کاری نمی‌تواند بکنند. خب، ولی این دلیلی است برای همه‌ی مسئولان و دلسوزان کشور که خود را موظف بدانند، مکلف بدانند به ایجاد کار، به تولید، به کارآفرینی، به پر رونق کردن روزافزون این کارگاه عظیم؛ که کشور ایران حقیقتاً امروز یک کارگاه عظیمی است. همه خودشان را باید

موظف بدانند.»^۱

۲- کاهش وابستگی به نفت

«کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی، میراث شوم صد ساله‌ی ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیتهای اقتصادی درآمدزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه‌ی اقتصاد انجام داده‌ایم. امروز صنایع دانش‌بنیان از جمله‌ی کارهائی است که می‌تواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند. ظرفیتهای گوناگونی در کشور وجود دارد که می‌تواند این خلأ را پر کند. همت را بر این بگماریم؛ برویم به سمت این که هرچه ممکن است، وابستگی خودمان را کم کنیم.»^۲

۳- مدیریت مصرف و اصلاح الگوی مصرف

«مسأله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه‌های دولتی، هم دستگاه‌های غیر دولتی، هم آحاد مردم و خانواده‌ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه‌ی تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ انسان می‌تواند ادعا کند که این اجر جهاد فی سبیل الله را دارد.

۱ - بیانات در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۱۶/۰۶/۱۳۸۹.

۲ - بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۰۳/۰۵/۱۳۹۱.

یک بُعد دیگر این مسئله‌ی تعادل در مصرف و مدیریت مصرف این است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم؛ این را همه‌ی دستگاه‌های دولتی توجه داشته باشند- دستگاه‌های حاکمیتی، مربوط به قوای سه‌گانه- سعی کنند هیچ تولید غیر ایرانی را مصرف نکنند؛ همت را بر این بگمارند. آحاد مردم هم مصرف تولید داخلی را بر مصرف کالاهایی با مارک‌های معروف خارجی- که بعضی فقط برای نام و نشان، برای پز دادن، برای خودنمایی کردن، در زمینه‌های مختلف دنبال مارک‌های خارجی می‌روند- ترجیح بدهند. خود مردم راه مصرف کالاهای خارجی را ببندند.^۱

۴- استفاده‌ی حداکثری از زمان و منابع و امکانات

«استفاده‌ی حداکثری از زمان و منابع و امکانات. از زمان باید حداکثر استفاده بشود. طرح‌هایی که سال‌های متمادی طول می‌کشید، امروز خوشبختانه با فاصله‌ی کمتری انسان می‌بیند که فلان کارخانه در ظرف دو سال، در ظرف هجده ماه به بهره‌برداری رسید. باید این را در کشور تقویت کرد.»^۲

۵- حرکت بر اساس برنامه

«حرکت بر اساس برنامه، یکی از کارهای اساسی است. تصمیم‌های خلق‌الساعه و تغییر مقررات، جزو ضربه‌هایی است که به «اقتصاد مقاومتی» وارد میشود و به مقاومت ملت ضربه می‌زند. این را، هم

۱- همان.

۲- همان.

دولت محترم، هم مجلس محترم باید توجه داشته باشند؛ نگذارند سیاستهای اقتصادی کشور در هر زمانی دچار تذبذب و تغییرهای بی‌مورد شود.»

۶- تبیین دانشگاهی و آکادمیک اقتصاد مقاومتی

«شما دانشجو هستید، استاد هستید، اقتصاددان هستید؛ بسیار خوب، با زبان دانشگاهی، همین ایده‌ی اقتصاد مقاومتی را تبیین کنید؛ حدودش را مشخص کنید؛ یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تضمین‌کننده‌ی رشد و شکوفایی یک کشور باشد.»^۱

۷- مدیریت منابع ارزی

«مسئله‌ی منابع ارزی هم مسئله‌ی مهمی است؛ که خوب، حالا آقایان توجه دارید. روی این مسئله دقت کنید، خیلی باید کار کنید. واقعاً باید منابع ارزی را درست مدیریت کرد. حالا اشاره شد به ارز پایه؛ در این زمینه هم حرف‌های گوناگونی از دولت صادر شد. یعنی در روزنامه‌ها از قول یک مسئول، یک جور گفته شد؛ فردا یا دو روز بعد، یک جور دیگر گفته شد. نگذارید این اتفاق بیفتد. واقعاً یک تصمیم قاطع گرفته شود، روی آن تصمیم پافشاری شود و مسئله را دنبال کنید. به هر حال منابع ارزی باید مدیریت دقیق بشود.»^۲

۱ - بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۳۹۱/۰۵/۱۶.

۲ - بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۱۳۹۱/۰۶/۰۲.

۸- ایجاد تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخصهای کلان

«در این بخش [اول] من ده ویژگی را یادداشت کرده‌ام که به شما عرض می‌کنم که اینها ویژگی‌های این سیاستهای اقتصاد مقاومتی است که مطرح شده و در واقع مؤلفه‌های این مجموعه است. یکی مسئله‌ی ایجاد تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخصهای کلان است؛ از قبیل رشد اقتصادی، از قبیل تولید ملی، از قبیل اشتغال، کاهش تورم، افزایش بهره‌وری، رفاه عمومی. در تأمین این سیاستها، تحرکی در اقتصاد کشور و بهبودی در این شاخصها در نظر گرفته شده؛ و از همه‌ی این شاخصها مهم‌تر، شاخص کلیدی و مهم عدالت اجتماعی است.»^۱

۹- توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا

«دوم، توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا است که در این سیاستها^۲ دیده شده و مورد ملاحظه قرار گرفته. همان‌طور که عرض کردم برخی از عوارض مؤثر بر اقتصاد کشورها تکانه‌های اقتصادی دنیا است که پیش می‌آید؛ مثل همان چیزی که در این سالها پیش آمد و در برهه‌های دیگری پیش آمده که این تأثیر میگذارد بر روی کشورها. من یک‌وقتی گفتم، رئیس یکی از کشورهای آسیای جنوب

۱ - بیانات در جلسه تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

۲ - سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی.

شرقی آمد و با من ملاقات کرد؛^۱ در آن دوره‌ای که در این منطقه آن شکست عجیب به وجود آمد؛ حرف او به من این بود، گفت شما فقط بدانید، ما در یک شب از یک کشور غنی تبدیل شدیم به یک کشور فقیر! یعنی اقتصاد غیر مقاوم این‌جوری است. پس یک عامل برای تأثیرگذاری بر روی اقتصادها همین تکانه‌های گوناگون اقتصادی دنیا است که سرریز می‌شود به کشورها، یک عامل بلاهای طبیعی است که پیش می‌آید، و یک عامل هم تکانه‌های تخصصی است؛ مثل تحریمها و امثال تحریمها. فرض بفرمایید که در مراکز تصمیم‌گیری، تصمیم‌گیری بشود روی قیمت نفت، یک‌وقت قیمت نفت را من باب مثال بیاورند به شش دلار، کما این که برای ما اتفاق افتاد؛ خیلی از اینها عادی نیست؛ اینها کارهای پیش‌بینی‌شده و مؤثر و به دنبال تصمیم‌گیری‌های مشخصی است که از مراکزی دنبال می‌شود. بنابراین مؤلفه‌ی دوم، توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا است؛ به همین شرحی که عرض شد.^۲

۱۰- تکیه بر ظرفیتهای داخلی

«[نکته‌ی] سوم، تکیه بر ظرفیتهای داخلی است که در این سیاستها^۳ دیده شده؛ من بعد راجع به این ظرفیتهای، باز مختصری

۱ - ۷۶/۹/۱۹

۲ - بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۳ - سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.

توضیح خواهم داد: چه ظرفیتهای علمی، چه انسانی، چه طبیعی، چه مالی، چه جغرافیایی و اقلیمی. ما ظرفیتهای مهمی داریم؛ یعنی در این سیاستهای اقتصاد مقاومتی تکیه‌ی اصلی بر روی ظرفیتهای داخلی است، که بسیار هم گسترده است. نه به این معنا که ما چشمان را به روی امکانات بیرون کشور می‌بندیم؛ نه، حتماً استفاده می‌کنیم - استفاده‌ی حداکثری هم می‌کنیم - منتها نگاه ما، تکیه‌ی ما، اعتماد ما بیشتر بر روی مسائل داخلی است؛ تمرکز ما روی امکانات داخلی کشور و داشته‌های درونی کشور است.»^۱

۱۱- رویکرد جهادی

«تکته‌ی چهارم، رویکرد جهادی است که در این سیاستها^۲ مورد ملاحظه قرار گرفته؛ همت جهادی، مدیریت جهادی. با حرکت عادی نمی‌شود پیش رفت؛ با حرکت عادی و احياناً خواب‌آلوده و بی‌حساسیت نمی‌شود کارهای بزرگ را انجام داد؛ یک همت جهادی لازم است، تحرک جهادی و مدیریت جهادی برای این کارها لازم است. باید حرکتی که می‌شود، هم علمی باشد، هم پر قدرت باشد، هم با برنامه باشد، و هم مجاهدانه باشد. من در جلسه‌ای که با رؤسای محترم سه قوه برای همین مسئله در هفته‌های گذشته

۱ - بیانات در جلسه تبیین سیاستهای اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

۲ - سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.

داشتیم،^۱ مطرح کردم. خوشبختانه آقای رئیس‌جمهور با قاطعیت به من گفتند که آن کسانی که در دولت مسئول پیگیری این کارها هستند، تصمیمشان بر همین حرکت جدی و مجاهدانه است؛ خوب، این خیلی خوب است؛ یعنی این لازم است، بدون این نمی‌شود پیش رفت.»^۲

۱۲- امنیت اقلام راهبردی و اساسی

«مسئله‌ی ششم امنیت اقلام راهبردی و اساسی است؛ در درجه‌ی اول غذا و دارو. باید تولید داخلی کشور طوری شکل بگیرد که کشور در هیچ شرایطی، در زمینه‌ی تغذیه و در زمینه‌ی دارو دچار مشکل نشود؛ این یکی از مؤلفه‌های اساسی در این سیاست‌هایی^۳ است که ابلاغ شده. باید خودکفا باشیم، بایستی زمینه‌های کاملاً کفایت‌کننده مورد توجه قرار بگیرد.»^۴

۱۳- فسادستیزی

«نکته‌ی نهم، فسادستیزی است؛ ما اگر می‌خواهیم مردم در صحنه‌ی اقتصاد باشند، باید صحنه‌ی اقتصادی امنیت داشته باشد؛ اگر امنیت را می‌خواهیم، بایستی دست مفسد و سوءاستفاده‌چی و دورزننده‌ی قانون و شکننده‌ی قانون بسته بشود؛ مبارزه‌ی با فساد این است؛ این باید جدی

۱- ۱۳۹۲/۱۲/۶.

۲- بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

۳- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.

۴- بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

گرفته بشود؛ امروز خوشبختانه مسئولین این را میگویند، لکن گفتن کافی نیست. همه‌ی مسئولین - چه مسئولین اجرایی، چه مسئولین قضائی و چه مسئولین قوه‌ی مقننه - در این جهت مسئولند. اگر چنانچه وضع اجتماع، وضع اقتصادی کشور مثل یک خانه‌ی بی در و دروازه‌ای بود که هر که خواست آمد، هر جور خواست عمل کرد، هر چه خواست برد، خورد، خب معلوم است، انسان نجیب شایسته‌ی متینی که می‌خواهد از راه حلال ارتزاق کند، طبعاً جلو نمی‌آید. شفاف‌سازی، شرط اصلی این فسادستیزی است؛ باید شفاف‌سازی بشود، باید فضای رقابتی به‌وجود بیاید، باید فضای با ثبات به‌وجود بیاید؛ فعال اقتصادی در این شرایط خواهد آمد و احساس امنیت خواهد کرد. آن وقت در یک چنین فضایی آن کسی که با ابتکار خود یا سرمایه‌ی خود یا کارآفرینی خود ثروتی به‌دست می‌آورد، نظام اسلامی از او حمایت می‌کند و تأیید می‌کند. اگر چنانچه فضا فضای سالمی شد، [آن وقت] کسب ثروت و کسب درآمد یک چیز مباح و مورد تأیید و مورد حمایت نظام است.^۱

۱۴- عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی

«بخش سوم، الزامات و انتظارات است. خب، حالا این طرح بزرگ، این نقشه‌ی راه همه‌جانبه و وسیع، مطرح شد؛ صرف مطرح کردن سیاستها که مشکلی را حل نمی‌کند؛ این آغاز راه است. کارهایی باید انجام بگیرد: در درجه‌ی اول، عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی

است؛ باید تصمیم بگیرند مسئولین کشور- در درجه‌ی اول، قوه‌ی مجریه، مسئولان دولت؛ و نیز قوه‌ی مقننه؛ و قوه‌ی قضائیه؛ و بخشهای گوناگونی که ارتباطی با مسائل اقتصادی دارند- و حتماً بایستی در این مسئله، عزم جدی و راسخ داشته باشد. بدون تصمیم جدی و راسخ، کار پیش نخواهد رفت.

دوم، ورود در میدان عمل [است] عمل در اینجا یک عمل صالح است؛ هرکسی که در این زمینه اقدام و عمل بکند، قطعاً مصداق «وَعَمِلُوا الصَّالِحَات»^۱ خواهد بود. این طرح کلی، این نقشه‌ی راه بزرگ، باید تبدیل بشود به برنامه، برنامه‌های گوناگون؛ اگر این شد، آن وقت حماسه‌ی اقتصادی به معنای واقعی کلمه به وجود خواهد آمد. ما امسال را گفتیم سال حماسه‌ی سیاسی و حماسه‌ی اقتصادی، بحمدالله حماسه‌ی سیاسی به وجود آمد؛ حماسه‌ی اقتصادی متأسفانه تأخیر افتاد؛ لکن حالا در پایان سال، این سرآغازی برای حماسه‌ی اقتصادی خواهد بود که قطعاً باید ان شاءالله در سال ۹۳ با جدیت کامل از سوی مسئولین دنبال بشود و در عمل باید شروع بشود.^۲

۱۵- تبدیل سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی به برنامه و سیاستهای اجرایی

«مسئله‌ی سوم، تبدیل به برنامه و سیاستهای اجرایی است که دستور

۱- از جمله سوره‌ی عصر، بخشی از آیه‌ی ۳.

۲- بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

این کار از سوی رؤسای سه قوه داده شده؛ هم رئیس جمهور محترم، هم رئیس محترم قوهی مقننه، هم رئیس محترم قوهی قضائیه دستور داده‌اند به زیرمجموعه‌ی خودشان که برنامه‌های اجرایی را در هر بخشی تهیه کنند؛ منتها من می‌خواهم تأکید کنم بر روی زمان‌بندی؛ باید زمان‌بندی کنید. من بخشنامه‌هایی که آقای معاون اول برای دستگاه‌ها فرستاده بودند، دیدم؛ باید زمان‌بندی بشود، مشخص بشود که چقدر کار پیش رفت و تا کی انتظار تحقق این برنامه‌سازی و بعد اجرا را باید داشت؛ باید شتاب بگیرد؛ سهم هر قوه‌ای معین بشود. در قوای مختلف - بخصوص قوه‌ی مجریه - سهم هر دستگاهی مشخص بشود؛ شاخصها - بخصوص شاخصهای زمانی - معین بشود که بتوان نظارت کرد و بتوان پیشرفت کار را و صحت مسیر را فهمید.^۱

۱۶- هماهنگی میان بخشهای گوناگون

«چهارم، هماهنگی میان بخشهای گوناگون است که البته سازوکار این هماهنگی را باید رؤسای قوا معین کنند. هماهنگی کمک خواهد کرد، هماهنگی بین مجلس و دولت، بین مجلس و دولت و قوه‌ی قضائیه. در بخشهایی بدون هماهنگی نمی‌شود حرکت کرد؛ در بخشهایی هم هماهنگی دارای تأثیر است ولو نه به آن اندازه؛ به هر حال هماهنگی لازم است. سازوکار هماهنگی را باید رؤسای سه قوه ان شاءالله تهیه کنند.»^۲

۱- همان.

۲- همان.

۱۷- نظارت در همه‌ی سطوح

«مسئله‌ی پنجم، نظارت در همه‌ی سطوح است؛ باید نظارت بشود؛ هم رؤسای قوا باید دستگاه‌های خودشان را تحت نظارت قرار بدهند، هم مجمع تشخیص موظف است که به مسئولیت نظارتی که داده شده به‌طور کامل عمل کند و ببیند که چه دارد اتفاق می‌افتد، رهبری و دستگاه ما هم نظارت خواهد کرد ان‌شاءالله. بنابراین نظارت یکی از الزامات اصلی است.»^۲

۱۸- رفع موانع قانونی، حقوقی و قضایی

«مطلب ششم، رفع موانع است. موانعی وجود دارد که اینها را می‌شود برداشت: موانع قانونی [وجود دارد] - که من به رؤسای محترم سه قوه در آن جلسه‌ای که داشتیم گفتم "قانون روی قانون آمدن" کار را مشکل می‌کند، قوانین مزاحم را باید برداشت؛ این کار را مجلس میتواند انجام بدهد؛ والا ما حالا قوانینی داریم، [اگر] باز یک قانونی روی آن قانون وضع بکنیم، قابل تفسیر و مشکل تراشی است؛ باید ملاحظه کرد، دقت کرد، قوانین مزاحم را پیدا کرد - موانع حقوقی و قضایی هم وجود دارد؛ اینها را باید شناسایی کرد و برداشت. بایستی فعالان اقتصادی، کارآفرینان، مبتکران، سرمایه‌گذاران، دانشمندان، احساس کنند که با موانع غیر معقول مواجه نیستند، بتوانند حرکت کنند.»^۱

۱۹- گفتمان سازی

«الزام هفتم و کار لازم هفتم، گفتمان سازی است؛ باید تصویر درستی از اقتصاد مقاومتی ارائه بشود؛ البته صداوسیما و رسانه‌های کشور موظفند اما مخصوص آنها نیست. دستگاه‌های تبلیغاتی مخالف با کشور، مخالف با انقلاب، مخالف با پیشرفت ملی ما، خیلی چیزها در چننه دارند و شروع هم کرده‌اند - ما دیدیم - بعد از این هم بیشتر [خواهند کرد] درباره‌ی اقتصاد مقاومتی، اشکال تراشی، مانع تراشی، گاهی هو کردن، بی‌اهمیت جلوه دادن آنچه که در کمال اهمیت و نهایت اهمیت است؛ از این کارها میکنند. نقطه‌ی مقابل آنها بایستی کار بشود؛ مسئولین، صاحبان فکر و دلسوزان، بایستی تصویر درستی را از این حرکت بزرگ و عمومی ارائه بدهند و گفتمان‌سازی بشود تا مردم بدانند و معتقد باشند و بخواهند؛ در این صورت، کار عملی خواهد شد.»^۱

۲۰- پایش و اطلاع‌رسانی

«آخرین نکته‌ای هم که در این زمینه عرض می‌کنم و عرایضم را تمام می‌کنم، پایش و اطلاع‌رسانی است. بایستی مرکز رصد قوی و بینایی وجود داشته باشد که به‌طور دقیق پیشرفت این کار را پایش کند؛ اطلاعات را گردآوری کنند، پردازش کنند، استنتاج کنند، احیاناً

۱- همان.

۲- همان.

آن حرکتی را که باید در هر مقطعی و هر مرحله‌ای انجام بگیرد مشخص کنند، برای هر بخشی شاخص سنجش معین کنند، و در نهایت اطلاع‌رسانی به مردم انجام بگیرد؛ یعنی مردم دوست دارند بدانند.^۲

۲۱- همت، توکل به خدای متعال، شتاب متناسب و لازم

«کار بزرگی شروع شده، این کار بزرگ را ما میتوانیم ان شاءالله با همت، با توکل به خدای متعال، قدم به قدم، با شتاب متناسب و لازم پیش ببریم.»

۲۲- مقاومت‌سازی اقتصاد

«وظیفه‌ی همه‌ی ما این است که سعی کنیم کشور را مستحکم، غیر قابل نفوذ، غیر قابل تأثیر از سوی دشمن، حفظ کنیم و نگه داریم؛ این یکی از اقتضانات «اقتصاد مقاومتی» است که ما مطرح کردیم. در اقتصاد مقاومتی، یک رکن اساسی و مهم، مقاوم بودن اقتصاد است. اقتصاد باید مقاوم باشد؛ باید بتواند در مقابل آنچه که ممکن است در معرض توطئه‌ی دشمن قرار بگیرد، مقاومت کند.»^۱

۲۳- درون‌زا بودن و درون‌گرا نبودن

«این اقتصاد درون‌زا است. درون‌زا است یعنی چه؟ یعنی از دل ظرفیتهای خود کشور ما و خود مردم ما می‌جوشد؛ رشد این نهال و این درخت، متکی است به امکانات کشور خودمان؛ درون‌زا به این معنا است. اما درعین حال درون‌گرا نیست؛ یعنی این اقتصاد مقاومتی، به این معنا

۱ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۲/۰۱/۰۱.

نیست که ما اقتصاد خودمان را محصور می‌کنیم و محدود می‌کنیم در خود کشور؛ نه، درون‌زا است، اما برون‌گرا است؛ با اقتصادهای جهانی تعامل دارد، با اقتصادهای کشورهای دیگر با قدرت مواجه می‌شود. بنابراین درون‌زا است، اما درون‌گرا نیست. اینها را که عرض می‌کنم، برای خاطر این است که در همین زمینه‌ها الان قلمها و زبانها و مغزهای مغرض، مشغول کارند که [القا کنند] «بله، اینها میخواهند اقتصاد کشور را محدود کنند و در داخل محصور کنند». انواع و اقسام تحلیل‌ها را برای اینکه ملت را و مسئولان را از این راه - که راه سعادت است - جدا بکنند دارند میکنند. من عرض می‌کنم تا برای افکار عمومی مان روشن باشد.»^۱

۲۴- مردم‌محوری و مردم‌بنیاد بودن

«مسئله‌ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است. این سیاستهای اصل ۴۴ که اعلام شد، می‌تواند یک تحول به وجود بیاورد؛ و این کار باید انجام بگیرد. البته کارهایی انجام گرفته و تلاشهای بیشتری باید بشود. بخش خصوصی را باید توانمند کرد؛ هم به فعالیت اقتصادی تشویق بشوند، هم سیستم بانکی کشور، دستگاه‌های دولتی کشور و دستگاه‌هایی که می‌توانند کمک کنند - مثل قوه‌ی مقننه و قوه‌ی قضائیه - کمک کنند که مردم وارد میدان اقتصاد شوند.»^۲

۱ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۲ - بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۹۱/۰۵/۰۳.

۲۵- دانش محوری و دانش بنیان بودن

و: «و نکته‌ی دهم از مؤلفه‌های سیاستهای مقاومتی، مسئله‌ی دانش محوری است که این هم یک مشخصه‌ی بسیار مهمی است. خوشبختانه وضع علمی امروز کشور این اجازه را به ما می‌دهد که این بلندپروازی را داشته باشیم که بخواهیم اقتصادمان را اقتصاد دانش‌بنیان کنیم؛ که من بعداً باز یک اشاره‌ای به این خواهم کرد. ما دانشمند و متخصص و شرکتهای دانش‌بنیان و افراد مبتکر در کشور زیاد داریم؛ و این جزو مهم‌ترین زیرساخت‌های اقتصادی است در هر کشور؛ یعنی مهم‌ترین زیرساخت اقتصادی برای یک کشور، وجود نیروهای انسانی است. اگر چنانچه ما به این نکته که نکته‌ی دهم بود توجه کنیم، طبعاً چرخه‌ی علم تا ثروت - مخصوصاً در بخشهایی که دارای مزیت هستند - به راه خواهد افتاد و امتداد پیدا خواهد کرد؛ و این در اقتصاد مقاومتی ان شاءالله روی می‌دهد.»^۱

۲۶- عدالت محور بودن

«این اقتصاد، عدالت‌محور است؛ یعنی تنها به شاخصهای اقتصاد سرمایه‌داری - [مثل] رشد ملی، تولید ناخالص ملی - اکتفا نمی‌کند؛ بحث اینها نیست که بگوییم رشد ملی اینقدر زیاد شد، یا تولید ناخالص ملی اینقدر زیاد شد؛ که در شاخصهای جهانی و در اقتصاد سرمایه‌داری مشاهده می‌کنید. در حالی که تولید ناخالص ملی یک کشوری خیلی هم

۱ - بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

بالا می‌رود، اما کسانی هم در آن کشور از گرسنگی می‌میرند! این را ما قبول نداریم. بنابراین شاخص عدالت - عدالت اقتصادی و عدالت اجتماعی در جامعه - یکی از شاخصهای مهم در اقتصاد مقاومتی است، اما معنای آن این نیست که به شاخصهای علمی موجود دنیا هم بی‌اعتنایی بشود؛ نخیر، به آن شاخصها هم توجه می‌شود، اما بر محور «عدالت» هم کار می‌شود. عدالت در این بیان و در این برنامه به معنای تقسیم فقر نیست، بلکه به معنای تولید ثروت و ثروت ملی را افزایش دادن است.^۱

۲۷ - همیشگی بودن

«در اینکه گفتیم اقتصاد مقاومتی بهترین راه حل مشکلات اقتصادی کشور است شکی نیست، اما معنای آن این نیست که ناظر به مشکلات کنونی کشور است - که یک مقداری از آن مربوط به تحریم است، یک مقداری از آن مثلاً مربوط به غلط بودن فلان برنامه است - نه، این مال همیشه است. اقتصاد مقاومتی یعنی مقاوم‌سازی، محکم‌سازی پایه‌های اقتصاد؛ این چنین اقتصادی چه در شرایط تحریم، چه در شرایط غیر تحریم، بارور خواهد بود و به مردم کمک می‌کند.»^۲

۲۸ - حمایت از تولید ملی

«یک رکن دیگر اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولید ملی است.»^۳

۱ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۲ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۳ - بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۱۳۹۱/۰۶/۰۲.

و: «ستون فقرات اقتصاد مقاومتی تولید داخلی است.»^۱

۲۹- تلاش عمومی و همگانی

«اقتصاد مقاومتی به معنای مقاوم ساختن پایه‌های اقتصاد، یکی از وظایف عمومی امروز ما است و همه می‌توانند در آن نقش ایفا کنند، هم مسئولین و مسئولین قوای سه‌گانه، هم آحاد مردم، هم کسانی که دارای مهارت کارند، هم کسانی که دارای سرمایه‌اند، هم صاحب‌نظران.»^۲

۳۰- اعتماد به کمک الهی و به‌کارگیری هوش و دانش

«در همه‌ی کارها توکل به خدای متعال و استمداد از کمک الهی [کنیم]؛ به کمک‌های الهی اعتماد کنیم. [وقتی] شما از خدای متعال کمک می‌خواهید، راه‌ها به‌سوی شما باز می‌شود: وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ.^۳ این رزقی که در این آیه و در آیات دیگر گفته شده است، به شکل‌های مختلفی به من و شما می‌رسد؛ گاهی شما ناگهان در ذهنتان یک چیزی برق می‌زند، میدرخشد، راهی باز می‌شود؛ این رزق الهی است؛ در یک برهه‌ی فشار، ناگهان یک امید و افری در دل شما به‌وجود می‌آید؛ این همان رزق الهی است. بنابراین اعتماد به کمک الهی؛ به‌کارگیری هوش و دانش که این هم یکی از ارکان مقاومت اقتصادی است.»^۴

۱- بیانات در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا، ۱۳۹۳/۰۲/۱۰.

۲- بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۳- سوره طلاق، بخشی از آیات ۲ و ۳.

۴- بیانات در دیدار کارگران در گروه صنعتی مپنا، ۱۳۹۳/۰۲/۱۰.

ظرفیتهای کشور برای تحقق اقتصاد مقاومتی

«ظرفیتهای کشور خیلی وسیع است؛ خیلی از ماها آگاه نیستیم به گستره‌ی این ظرفیتهای عجیب، یا به اهمیت آن توجه نداریم؛ میدانیم، آمارها دستمان هم هست [توجه نمی‌کنیم]. بعضی از مسئولین این جورند، آمارها را دارند، [اما] اهمیت آمارها مورد توجه آنها قرار نمی‌گیرد.»^۱

۳۵

و: «سؤال دوم این بود که آیا این برنامه‌ی اقتصادی که شما می‌گویید اقتصاد مقاومتی، یک امر خیالی و توهمی است و آرزو دارید که انجام بگیرد؛ یا نه، عملاً ممکن است؟ پاسخ این است که نخیر، کاملاً، عملاً، حتماً ممکن است؛ چرا؟ به‌خاطر ظرفیتهای؛ چون این کشور، دارای ظرفیتهای فوق‌العاده است. من حالا چند قلم از ظرفیتهای کشور را عرض می‌کنم. اینها چیزهایی است که آمارهای عجیب‌وغریب لازم ندارد، جلوی چشم همه است، همه می‌بینند.»^۲

۱ - بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

۲ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۱- نیروی انسانی

«ما الان از لحاظ نیروی انسانی و از جهت دارا بودن نیروی جوان در بهترین وضعیتییم؛ یعنی الان بیش از ۳۱ درصد جمعیت ما بین پانزده سال تا بیست‌ونه سال سن دارند؛ این وضعیت عالی است، فوق‌العاده است. البته اگر آنچه من مکرر توصیه کردم در مورد نسل، مورد توجه قرار نگیرد، این امتیاز را در آینده‌ای نه‌چندان دور از دست خواهیم داد؛ سیاستهای نسل هم ان‌شاءالله ابلاغ خواهد شد، آنها هم در دست تهیه است. فعلاً این جوری است وضع ما: بیش از ۳۱ درصد جوان داریم؛ ۲۵ برابر اول انقلاب دانشجو داریم- جمعیت کشور از اول انقلاب تا حالا دو برابر شده، جمعیت دانشجو ۲۵ برابر شده؛ یعنی ما از صدویست‌هزار رسیده‌ایم به چهار میلیون و صد هزار؛ این چیز مهمی است، خیلی حادثه‌ی عظیمی است؛ هم این رشد مهم است، هم این دارایی‌ای که فعلاً داریم مهم است - ده میلیون دانش‌آموخته‌ی دانشگاه‌ها داریم؛ شصت و پنج هزار عضو هیئت علمی داریم که بیش از ده برابر آن چیزی است که در اول انقلاب وجود داشت؛ پنج هزار شرکت دانش‌بنیان داریم که الان هفده هزار متخصص و فعال در این شرکتها مشغول کارند، ببینید این ظرفیتها چقدر مهم است؛ نتیجه این شده که طبق گزارش پایگاه‌هایی که رتبه‌ی علمی کشورها را مشخص میکنند، ما در رتبه‌ی پانزدهم دنیا هستیم - در یک پایگاه رتبه‌ی شانزدهم، در یک پایگاه رتبه‌ی پانزدهم، در این حدود - که اینها البته مال سال میلادی گذشته [یعنی سال]

۲۰۱۳ است. این چیز مهمی است. ما در بعضی از رشته‌های علمی، رتبه‌مان از این بالاتر است؛ در بعضی از رشته‌های علمی جزو هفت هشت کشور [اول] دنیا و در بعضی جاها جزو چهار پنج کشور اول دنیا قرار داریم. این آن زیرساخت اساسی است: نیروی انسانی.^۱

۲- صنایع و معادن کشور

«یک ظرفیت دیگر سرمایه‌های معدنی است. رتبه‌ی اول نفت و گاز [هستیم] که سال گذشته بنده اول سال گفتم،^۲ ما در مجموع دارایی نفت و گاز زیر زمین، در دنیا اولیم؛ در گاز دوم، در نفت هم دوم یا سوم؛ اخیراً آقای رئیس‌جمهور یک گزارشی به من دادند که در خصوص گاز اولیم، در نفت قطعاً دومیم، این خیلی چیز مهمی است؛ هیچ کشوری در دنیا به قدر ایران ما نفت و گاز ندارد. نفت و گاز رگ حیاتی امروز دنیا است، لاقلاً امروز این جور است، تا سالها هم این جور خواهد بود؛ حالا کی بشریت از نفت و گاز خلاص بشود، بی‌نیاز بشود، معلوم نیست. این ماده‌ی حیاتی و اصلی، در کشور شما از همه‌ی دنیا بیشتر است؛ این ظرفیت کمی است؟ این چیز کوچکی است؟ حالا این نفت و گاز بود، سرمایه‌های معدنی دیگر [هم همین جور]: معادن طلا، معادن سیمان، معادن فلزهای کمیاب و فلزهای ارزشمند. گزارش‌هایی که به ما میرسد خیلی گزارش‌های

۱- بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

۲- ۱۳۹۱/۱/۱ - ۲.

تکان‌دهنده‌ای است در برخی از بخشها؛ این ظرفیتهای معدنی کشور است. ظرفیتهای صنعتی و معدنی، متنوع است و انبوه. رتبه‌ی هفده در اقتصادهای جهان - که این جزو آمارها و گزارشهای بین‌المللی است - با حدود هزار میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی.^۱

۳- سرمایه‌های زیربنایی

«سرمایه‌های زیربنایی [مثل] راه و سد؛ امروز بیش از ششصد سد در کشور در اندازه‌های مختلف وجود دارد؛ انقلاب اسلامی این کشور را در وضعیتی تحویل گرفت که حدود ده پانزده سد در سرتاسر کشور بود؛ امروز ششصد و اندی سد در کشور هست؛ در اندازه‌های بزرگ و کوچک؛ بعضی از آنها بسیار مهم و بزرگ [است]. مسئله‌ی راه هم همین‌جور، آمارهای راه هم آمارهای خوبی است.»^۲

۴- موقعیت جغرافیایی

«ظرفیت و مزیت جغرافیایی؛ دسترسی به آبهای آزاد، موقعیت چهارراهی شمال و جنوب و شرق و غرب که مسئله‌ی ترانزیت را - که مسئله‌ی بسیار مهمی است - برای ما توضیح میدهد.»^۳

و: «ظرفیت دیگر موقعیت جغرافیایی ما است؛ ما با پانزده کشور همسایه هستیم که اینها رفت‌وآمد دارند. حمل و نقل

۱ - بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

۲ - همان.

۳ - همان.

ترانزیت یکی از فرصتهای بزرگ کشورها است؛ این برای کشور ما هست و در جنوب به دریای آزاد و در شمال به آبهای محدود منتهی می‌شود. در این همسایه‌های ما، در حدود ۳۷۰ میلیون جمعیت زندگی میکنند که این مقدار ارتباطات و همسایه‌ها، برای رونق اقتصادی یک کشور یک فرصت بسیار بزرگی است. این علاوه بر بازار داخلی خود ما است؛ یک بازار ۷۵ میلیونی که برای هر اقتصادی، یک چنین بازاری بازار مهمی است.^۱

۵- تنوع اقلیمی و انرژی‌های پاک

«تنوع اقلیمی، ظرفیت انرژی‌های پاک [مثل] انرژی آب و خورشید، انرژی هسته‌ای. این ظرفیتها در کشور وجود دارد. بنابراین این نکته‌ی اول از نکاتی که ما را برمی‌انگیزد که به دنبال یک مدلی و یک الگویی از اقتصاد باشیم که اسم آن اقتصاد مقاومتی است.»^۲

۶- زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری

«یک ظرفیت دیگری که در کشور وجود دارد، زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری است؛ نرم‌افزاری مثل این سیاست‌های اصل ۴۴، سند چشم‌انداز و این کارهایی که در این چند سال انجام گرفته و همچنین زیرساخت‌های گوناگون مثل جاده و سد

۱ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.

۲ - بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.

و پل و کارخانه و امثال اینها؛ اینها زمینه‌های بسیار خوبی برای پیشرفت اقتصاد کشور است، اینها ظرفیتهای یک کشور است.»^۱

۱ - بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱/۱/۱۳۹۳.

یک شبهه در زمینه ظرفیتها و پاسخ آن

«ممکن است کسی بگوید اگر تحریم نبود از این ظرفیتها می‌توانستید خوب استفاده کنید، اما [چون] تحریم هست نمی‌توانید از این ظرفیتها استفاده کنید؛ این خطا است؛ این حرف، درست نیست. ما در بسیاری از مسائل دیگر هم در عین تحریم توانسته‌ایم به نقطه‌های بسیار برجسته و بالا دست پیدا کنیم؛ یک مثال آن، تولید علم است؛ یک مثال آن، صنعت و فناوری است؛ در اینها ما تحریم بودیم، الان هم تحریم هستیم. در مورد دانش‌های پیشرفته و روز، الان هم درهای مراکز علمی مهم بروز دنیا به روی دانشمندان ایرانی و دانشجوی ایرانی بسته است، اما در عین حال، ما در نانو پیشرفت کردیم، در هسته‌ای پیشرفت کردیم، در سلولهای بنیادی پیشرفت کردیم، در صنایع دفاعی پیشرفت کردیم، در صنایع پهپاد و موشک، به کوری چشم دشمن، پیشرفت کردیم؛ چرا در اقتصاد نتوانیم پیشرفت کنیم؟! ما که در این سر صحنه‌ها و عرصه‌های گوناگون این همه موفقیت به دست آوردیم، در اقتصاد هم اگر عزممان را جزم کنیم و دست به دست هم بدهیم، می‌توانیم اقتصاد را شکوفا کنیم. چشممان به دست دشمن نباشد که کی این تحریم را برمی‌دارد، کی

فلان نقطه را موافقت می‌کند؛ به درک! نگاه کنیم ببینیم خودمان چه کار می‌توانیم بکنیم.»^۱

اقتصاد دانش بنیان یکی از ویژگیها و شاخص‌ها و الزامات اقتصاد مقاومتی است.

رهبر معظم انقلاب حمایت ویژه‌ای از اقتصاد دانش بنیان دارند و در رهنمودهایشان بصورت گسترده و مبسوط در مورد آن صحبت نموده‌اند.

تبیین رابطه‌ی بین علم و اقتصاد

۱- علم، مایه‌ی رونق اقتصادی

«علم با خودش رفاه و سیادت سیاسی و برتری نظامی می‌آورد؛ در همه‌ی بخشهای اقتصادی و سیاسی نفوذ کلمه ایجاد می‌کند؛ پول یک کشور را تقویت می‌کند و اقتصاد یک کشور را رونق می‌دهد. اینها همه هنرهای علم است.»^۱

۲- اقتدار علمی، زیر بنای اقتدار اقتصادی

«یک ملت، با اقتدار علمی است که می‌تواند سخن خود را به گوش همه‌ی افراد دنیا برساند؛ با اقتدار علمی است که می‌تواند سیاست برتر و دست‌والا را در دنیای سیاسی حائز شود. اقتصاد هم به دنبال اینها به دست می‌آید؛ پول تابع تواناییهاست. امروز این‌طوری است؛ علم را می‌شود به پول تبدیل کرد و از لحاظ اقتصادی هم قوی شد. این، جایگاه علم است.»^۲

۳- ایجاد، توسعه و پیشرفتِ علم، زمینه سازِ رفَع

۱ - بیانات در دیدار جمعی از برگزیدگان المپیادهای جهانی و کشوری و افراد ممتاز آزمونهای سراسری سال ۸۰ و ۱۳۸۱، ۱۳۸۱/۰۷/۰۳.

۲ - بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)، ۱۳۸۴/۱۰/۲۹.

عقب‌ماندگی و تبعیض و بی‌عدالتی در اقتصاد

«همه‌ی انسانها توانایی دانش‌پژوهی و دانشمندی را دارند. استعدادها البته مختلف است، لکن هیچ کشوری نیست که در آن انسانها توانایی این را نداشته باشند که در این دامنه‌ی وسیع و عظیم علم بالقوه و بالاستعداد، یک جایگاهی برای خودشان پیدا کنند و یک نقشی در آن ایفا کنند. اگر کشوری که سابقه‌ی او، تاریخ او، تجربه‌ی او، نشان می‌دهد که توانایی استعداد او، توانایی بالایی است و از متوسط بالاتر است- که کشور ما قطعاً از این قبیل است- این بایستی در ایجاد علم، در توسعه‌ی علم، در پیشرفت علم نقش ایفا کند و اگر توانست این نقش را ایفا کند، آنوقت این عقب‌ماندگی، این تبعیض و بی‌عدالتی در همه‌ی زمینه‌های سیاسی و اجتماعی و اقتصادی از بین خواهد رفت و خواهد شد دارای سهم برابر در مقابل کشورهای دیگر و در مقابل قدرتهایی که امروز وجود دارند.»^۱

۱ - بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در بازدید از پژوهشکده‌ی رویان، ۱۳۸۶/۰۴/۲۵.

فصل دوم:

اقتصاد دانش بنیان

اهمیت و ضرورت اقتصاد دانش بنیان

۱- در اولویت قرار داشتن تولید دانش بنیان در اقتصاد

۴۵

«باید تولید در کشور - بخصوص تولید دانش بنیان، متکی به دانش و مهارت‌های علمی و تجربی - پیش برود.»^۱
امام خامنه‌ای معتقدند:

«این بخش شرکتهای دانش بنیان و فعالیتهای اقتصادی دانش بنیان خیلی جاده‌ی باز و امیدبخشی است.»^۲
ایشان شرکتهای دانش بنیان را از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی بر می‌شمارند:
«به نظر من یکی از بخشهای مهمی که می‌تواند این اقتصاد

۱ - بیانات در دیدار کارگران نمونه سراسر کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۰۸.

۲ - بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۱۳۹۱/۰۶/۰۲.

مقاومتی را پایدار کند، همین کار شماسست؛ همین شرکتهای دانش‌بنیان است؛ این یکی از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است؛ این را باید دنبال کرد.»^۱

۲- آثار و فوائد اقتصاد دانش بنیان

۲/۱- شکوفائی پایدار و واقعی

«برای اقتصاد یک کشور، مهمترین بخشی که می‌تواند یک شکوفائی پایدار را به وجود بیاورد، تولید است؛ بخصوص آن بخش اقتصاد تولیدی‌ای که متکی است به دانش، متکی است به علم؛ اینجا اینجور است؛ هم اقتصادی است، هم تولیدی است، هم علمی است؛ دانش‌بنیان است.»^۲

«ما باید این مسئله را جدی بگیریم؛ یعنی به مسأله‌ی علم و تکیه‌ی به علم در کشور اهمیت بدهیم؛ یعنی این را اساس کار قرار بدهیم. حرف ما در این چند ساله همین است. اگر چنانچه علم در بخشهای مختلف جدی گرفته شد، آن وقت این شرکتهای دانش‌بنیان که بر مبنای علم کار می‌کنند، تولید می‌کنند و ثروت‌آفرینی می‌کنند، خواهند توانست بتدریج اقتصاد کشور را به شکوفائی واقعی برسانند.»^۳

۱ - بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش‌بنیان، ۰۸/۰۵/۱۳۹۱.

۲ - بیانات در جمع مردم و کارکنان صنعت نفت عسلویه، ۰۸/۰۱/۱۳۹۰.

۳ - بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش‌بنیان، ۰۸/۰۵/۱۳۹۱.

۲/۲- کاهش وابستگی به نفت

«کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی، میراث شوم صد ساله‌ی ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیتهای اقتصادی درآمذزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه‌ی اقتصاد انجام داده‌ایم. امروز صنایع دانش‌بنیان از جمله‌ی کارهائی است که می‌تواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند.»^۱

۲/۳- رسیدن به رشد اقتصادی حقیقی

«تحصیل ثروت از راه فروش منابع تمام‌شدنی مثل نفت و امثال نفت، رونق نیست، پیشرفت نیست؛ این خودگول‌زدن است. ما در این دام افتادیم. باید اقرار کنیم، قبول کنیم که این یک تله است، یک دام است برای ملت ما. ما دچار خام‌فروشی شدیم. یک واقعیتی برای ما به ارث گذاشته شد، کشور هم به آن عادت داده شده است. البته در این سالها سعی شده که یک مقداری این اعتیاد مضر برای کشور، کنار گذاشته شود، لیکن به طور کامل پیش نیامده. ما باید اول اعتقاد پیدا کنیم که باید کشور به جایی برسد که بتواند با اختیار، هرگاه اراده کرد، سرچاه‌های نفت خودش را ببندد؛ ما باید به این باور برسیم. این حالا مسأله‌ی نفت است. خام‌فروشی‌ها در بخشهای مختلف مواد خام و معدنی همچنان وجود دارد؛ و این یکی از ضعفهای ماست، یکی از

مشکلات کشور ماست. ما اگر بخواهیم از این وضعیت نجات پیدا کنیم، بخواهیم به رشد اقتصادی حقیقی نائل شویم، راهش تکیه‌ی به علم است؛ این هم از راه تقویت همین شرکت‌های دانش‌بنیان، عملی است. ما باید به این سمت برویم.»^۱

۲/۴- اقتدار اقتصادی و سیاسی و فرهنگی

«اگر ما ان شاء الله بتوانیم بنیانگذاری کارهای اقتصادی بر پایه‌ی دانش را پیش ببریم و به وجه غالب اقتصاد کشور تبدیل کنیم، این نه تنها به کشور قدرت اقتصادی خواهد داد، بلکه قدرت سیاسی هم خواهد داد، قدرت فرهنگی هم خواهد داد.»^۲

۲/۵- تقویت روحیه و شخصیت و هویت ملی

«بنیانگذاری کارهای اقتصادی بر پایه‌ی دانش، هم موجب تقویت روحیه و شخصیت و هویت ملی است، هم قدرت سیاسی. خود استقلال و خوداتکائی در یک کشور، قدرت سیاسی می‌دهد؛ علاوه بر قدرت اقتصادی که خوب، طبیعی است و وجود دارد.»

۳- تبیین انتظارات از اقشار مختلف در عرصه‌ی اقتصاد دانش‌بنیان

۳/۱- همت برای افزایش شرکت‌های دانش‌بنیان، انتظار امام

خامنه‌ای از اهل دانش و سرمایه‌گزاران است

۱- بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان، ۰۸/۰۵/۱۳۹۱.

۲- همان.

«هم‌افزایی علم و ثروت و دارایی، تعریف ابتدائی این شرکتهاست. بنابراین اهل دانش و کسانی که اهل سرمایه‌گذاری‌های مالی هستند، همت کنند و این شرکتها افزایش پیدا کند. حالا گفته شد که تا پایان برنامه، بیست هزار شرکت تشکیل خواهد شد؛ لیکن تصور من این است که بیش از این بایستی ما در کشور به رقم شرکتهای دانش‌بنیان اهتمام بورزیم.»

۳/۲- تربیت نیرو در صنایع دانش‌بنیان، انتظار ایشان از کارآفرینان است

«به تربیت نیرو، بخصوص در صنایع دانش‌بنیان - همان طور که دوستان گفتند - بایست خیلی اهمیت داد. در بعضی از بخشها خوشبختانه این کار شده است. در بخش انرژی هسته‌ای ما اطلاع داریم، در بخش رویان از نزدیک اطلاع داریم که تربیت نیروی ماهر، نیروی کارآمد، نیروی دانشمند و محقق انجام گرفته. بایست به این در بخشهای مختلف توجه کرد.»^۱

۳/۳- انتظاراتِ معظم‌له از مسئولان در عرصه‌ی اقتصاد دانش‌بنیان عبارت است از

۳/۳/۱- برنامه‌ریزی برای تجاری‌سازی یافته‌های علمی از زمان آغاز پروژه‌های علمی
«مسئله‌ی تجاری‌سازی خیلی مهم است. یافته‌های علمی و

۱ - بیانات در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۱۶/۰۶/۱۳۸۹.

صنعتی بایستی بتوانند در کشور تولید ثروت کنند. برادران مسئول در دفتر ما یک محاسبه‌ای کردند؛ نظر آنها این است که تا سال ۱۴۰۴ ما باید بتوانیم حداقل بیست درصد از درآمد کشور را از راه صنایع دانش‌بنیان و فعالیتهای تجاری دانش‌بنیان تأمین کنیم؛ یعنی از محل فروش محصولات علمی. این چیزی است که باید خیلی از دسترس دور نباشد. دانش، منشأ تولید ثروت است؛ البته به شکل صحیح، به شکل نجیبانه، نه آنچنان که دنیای غرب از دانش برای تحصیل ثروت استفاده کرد؛ که من بعد ان شاء الله اشاره‌ی مختصری خواهم کرد. البته تجاری کردن اگر در ذهنیت دستگاه‌های مسئول باشد، بایستی از آغاز - یعنی از وقتی که ما پروژه‌ی علمی و پروژه‌ی صنعتی را تعریف می‌کنیم - به فکر تجاری کردنش باشیم؛ نگذاریم بعد از آنکه کار تمام شد، به فکر بیفتمیم که بازاریابی کنیم. از اول باید این مسئله در محاسبات بیاید؛ که البته این مربوط به دستگاه‌های مسئول کشور است که دنبال کنند.»^۱

۳/۳/۲- ایجاد زنجیره‌ی کار علمی تا تولید و بازار

«ما باید بتوانیم در زمینه‌ی علم، اولاً نگذاریم حرکت پرشتابی که امروز وجود دارد، مطلقاً کند بشود، بخصوص دولت باید به آن اهتمام بکند. عرض کردم این جزو دو اولویت اول برنامه‌های کشور است؛ یعنی به‌طور ویژه روی مسئله‌ی پیشرفت علم باید کار بشود. البته مسئول

۱ - بیانات در دیدار نخبگان جوان، ۱۳۸۹/۰۷/۱۴.

درجه‌ی یک برای پیشرفت علم، دو وزارت علوم و بهداشت درمان هستند؛ لکن وزارت‌های صنعتی، وزارت کشاورزی، وزارت‌های حتی خدماتی، اینها همه‌شان می‌توانند در این زمینه کمک بکنند و باید کمک بکنند؛ یعنی واقعاً همکاری بین دانشگاهها و بین مراکز علمی و تحقیقاتی و دستگاههای خدماتی ما - مثل همین وزارت صنعت، وزارت راه، وزارت نفت، وزارت کشاورزی، این وزارت‌های گوناگونی که با مسائل فنی سروکار دارند- [لازم است]؛ اینها می‌توانند واقعاً مثل یک مکنده‌ای عمل بکنند و از درون مراکز تحقیقاتی و علمی، آن شیرهی علم را بکشند و آن دستگاه را وادار به کار و تحرک بکنند. البته اینکه عرض کردم، دو نکته است در مورد این مسائل علمی: یکی تکمیل زنجیره‌ی علم و فناوری است؛ یعنی این زنجیره‌ی از ایده و فکر و سپس علم و سپس فناوری و سپس تولید و سپس بازار را ما باید تکمیل بکنیم، و الا اگر چنانچه ما کار تحقیقاتی را کردیم، به فناوری هم رسیدیم، اما مثلاً تولید انبوه نشد، یا بازار برایش پیش‌بینی نشد، این ضربه خواهد خورد؛ همه‌ی اینها بایستی مورد توجه قرار بگیرد و این زنجیره‌ی کار علمی، تا تولید و بازار بایستی دنبال بشود؛ یعنی نگاهها باید روی مجموع این زنجیره باشد.»^۱

۳/۳/۳- حمایت از شرکتهای دانش‌بنیان

«نکته‌ی بعدی هم شرکتهای دانش‌بنیان؛ خوشبختانه امروز شرکتهای دانش‌بنیان با تعداد خوبی، بالایی تشکیل شده و وجود دارد، هرچه

۱ - بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت، ۱۳۹۲/۰۶/۰۶.

می‌توانید باید بروید سراغ شرکتهای دانش‌بنیان.^۱

۳/۳/۴- برطرف کردن مشکلات شرکتهای دانش‌بنیان

«مشکلات این شرکتهای ان‌شاءالله برطرف شود. مشکلاتی وجود دارد- مشکل نقدینگی هست، مشکل کمکهای گوناگون معنوی هست؛ که در این پیشنهادها وجود داشت- دولت می‌تواند این مشکلات را برطرف کند. همین بخشهایی که مرتبط با این قضیه هستند؛ چه معاونت محترم ریاست جمهوری، چه وزارت‌های محترم صنایع و علوم و بهداشت و درمان و جهاد کشاورزی و وزارت‌هایی که با این قضایا ارتباط پیدا می‌کنند، می‌توانند همکاری کنند، تقسیم مسئولیت کنند، حدود وظایف هر بخشی را تعیین کنند و مشکلات را برطرف کنند. از جمله‌ی چیزهایی که اینجا گفته شد و به نظر من درست هم هست، این است که این سیستمهای سنتی قدیمی اعتبارشناسی، از جمله از سوی بانکها و مراکز پولی، نسبت به این شرکتهای نگاهشان را عوض کنند. مشکل نقدینگی، مشکل مهم این شرکتهاست.»^۲

۳/۳/۵- پیش‌بینی بیمه‌های مخصوص و مشخص برای

خطرپذیر کردن شرکتهای دانش‌بنیان

«از جمله‌ی چیزهایی که گفته شد- که به نظر ما درست هم

۱- همان.

۲- بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش‌بنیان، ۰۸/۰۵/۱۳۹۱.

هست - مسأله‌ی لحاظ خطرپذیری در این شرکتهاست؛ چون اگر چنانچه در این شرکتها خطرپذیری نباشد و آمادگی برای مواجهه‌ی با ریسک وجود نداشته باشد، کار پیش نخواهد رفت. البته راههایی وجود دارد برای اینکه زیان این خطرها، اصل موجودیت این شرکتها را تهدید نکند؛ مثل بیمه‌های مخصوص و مشخصی که برای این کار باید پیش‌بینی شود؛ که این هم کار دستگاه‌های دولتی است.^۱

۳/۳/۶ - سپیم نمودن صاحبان اختراعات و نخبگان فکری در

ایجاد شرکتهای دانش‌بنیان

«یک مسأله‌ی مهم این است که دستگاه‌های دولتی ما اختراعات و ثبت اختراعات را رصد کنند و خود آنها به سراغ صاحبان اختراعات و نخبگان فکری بروند و از آنها بخواهند که همکاری کنند، کمک کنند، تا آنها بتوانند بیایند در ایجاد یک شرکت دانش‌بنیان در آن بخش مورد نظر سپیم شوند.»^۲

۳/۳/۷ - اجرای قانون حمایت از شرکتهای دانش‌بنیان

«از جمله‌ی مطالبی که گفته شد و درست هم هست، همین مسأله‌ی اجرای قانون حمایت از شرکتهای دانش‌بنیان است که دو سه سالی است تصویب شده. دولت لایحه‌ای داد، مجلس هم تصویب کرد. البته آئین‌نامه‌ی اجرائی آن هنوز تصویب نشده، ابلاغ نشده؛ این کار باید سریع

۱ - همان

۲ - همان.

انجام بگیرد. ان شاءالله مسئولین دولتی که اینجا تشریف دارند، این را دنبال کنند. برای این کار مبلغی هم در نظر گرفتند، ایجاد صندوقی هم تصویب و آماده شد. اگر ان شاءالله آن قانون به کار بیفتد، قطعاً به پیشرفت و توسعه‌ی شرکتهای دانش‌بنیان کمک خواهد کرد.^۱

۳/۳/۸- زمینه‌سازی برای رشد بخش خصوصی در زمینه‌ی

شرکتهای دانش‌بنیان

«نکته‌ی دیگری که مورد اشاره قرار گرفت- که البته در ذهن من هم بود و در گزارشهایی که به ما داده‌اند، مورد توجه بود- این بود که در کمکهای مالی و پشتیبانی‌ها، شرکتهای دولتی سهم بیشتر را نبرند که بخش خصوصی و شرکتهای غیردولتی پشت در بمانند. اینجا هم من دیدم بعضی از دوستان همین تذکر را دادند؛ در گزارشهای ما هم همین نکته مورد توجه قرار گرفته. کاری کنیم که بخش خصوصی در زمینه‌ی شرکتهای دانش‌بنیان بتواند به معنای واقعی کلمه روی پای خودش بایستد و رشد کند. اگر چنانچه در این زمینه بخش خصوصی رشد پیدا کرد، به نظر ما منافعش برای کشور بسیار زیاد خواهد بود. دولت نقش حمایت‌کننده‌ی خودش و هدایت‌کننده‌ی خودش و کمک‌کننده‌ی خودش را خواهد داشت؛ لیکن در عرصه، محور حرکت، بخش خصوصی خواهد بود.»^۲

۱- همان.

۲- همان.

۳/۳/۹- پس تشکیل بانک اطلاعات و در معرض گذاشتن

اطلاعات لازم برای همه

«یکی از چیزهای مهمی که وجود دارد، بانک اطلاعات است. یکی از فواید این جلسه همین است که کسانی می‌آیند اطلاعاتی را در اختیار جمعی از نخبگان و زبندگان و مسئولان می‌گذارند؛ این کار بایستی عمومیت پیدا کند. باید بانک اطلاعات وجود داشته باشد؛ ما داشته‌های خودمان را بدانیم، نداشته‌ها را هم بدانیم؛ چیزهایی که مورد نیاز ماست. بخصوص بعضی از بخشهای دولتی که اینجا از آنها اسم آوردند - مثل نفت، مثل دفاع، مثل کشاورزی - اینها نیازهای بسیار زیادی دارند؛ که اگر چنانچه این نیازها برای تشکیل دهندگان شرکتهای دانش‌بنیان معلوم بشود، کسانی که از لحاظ سرمایه‌گذاری علمی و سرمایه‌گذاری پولی آماده هستند، می‌توانند سراغ این نیازها بیایند و این نیازها را برطرف کنند. پس تشکیل بانک اطلاعات و در معرض گذاشتن اطلاعات لازم برای همه، چیز بسیار لازمی است.»^۱

۳/۳/۱۰- فعال نمودن شرکتهای دانش‌بنیان در عرصه‌های

مختلف کشور

«یک نکته‌ی دیگر هم این است که شرکتهای دانش‌بنیان در عرصه‌های مختلف کشور می‌توانند فعال شوند؛ چند عرصه‌ی

محدود را برای این کار نگذارند؛ در همه‌ی مواردی که نیاز وجود دارد، این استعدادها به کار بیفتد و ان‌شاءالله این شرکتها بتوانند نقش ایفاء کنند.^۱

نمودارها

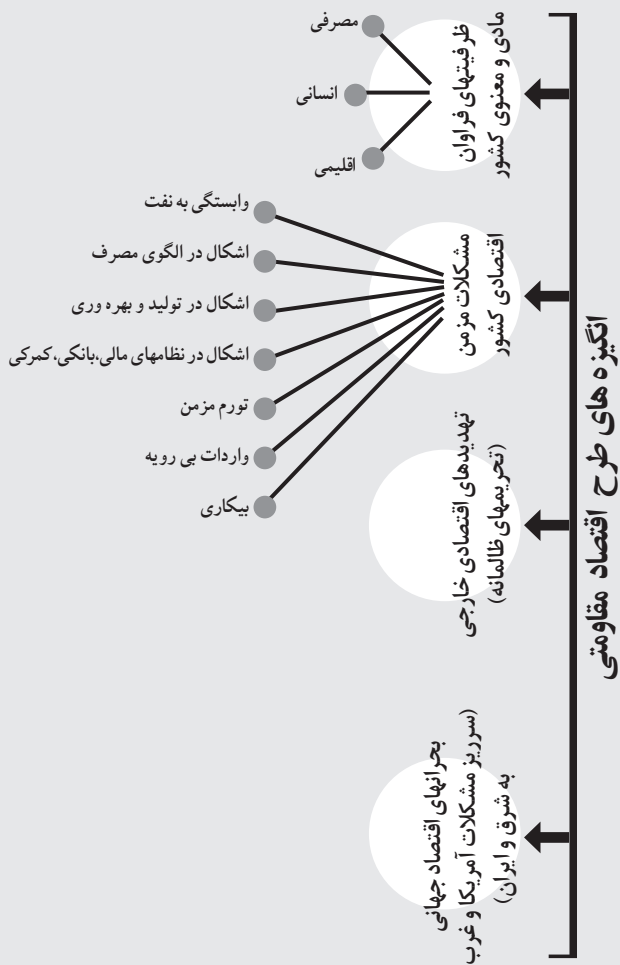
آسیب شناسی حوزه اقتصاد غیرمقاومتی

آثار و پی آمدها

- ۱- کُند شدن حرکت کشور به سمت پیشرفت
- ۲- تمرکز ثروت در چند نقطه و محرومیت سایر نقاط
- ۳- سرایت فسادها به بدنه اقتصاد کشور
- ۴- از بین رفتن منابع عمومی کشور
- ۵- تأثیر تهدیدها و تحریمهای دشمنان
- ۶- گسترش تبعیض و فقر و اختلاف طبقاتی
- ۷- ضعیف شدن تولید ملی و اشتغال
- ۸- کاهش خودباوری و رشد علمی و تولید ملی
- ۹- عدم تحقق عدالت اجتماعی در جامعه
- ۱۰- مختل شدن معیشت مردم و ایجاد مشاغل کاذب
- ۱۱- ترویج فرهنگ مصرف گرایی و اشرافیگری
- ۱۲- دست اندازی به اموال عمومی
- ۱۳- ناسالم شدن فضای کسب و کار
- ۱۴- رایج شدن تقلب، قاچاق کالا و کاهش سرمایه گذاری

عوامل آسیبها

- ۱- نامتوازن بودن توزیع ثروت
- ۲- عدم توزیع برابر فرصتها و امکانات در کشور
- ۳- وجود فساد اقتصادی و مالی
- ۴- وجود فرهنگ مصرف و اسراف و تجمل گرایی
- ۵- گره زدن مشکلات اقتصادی به تحریمها
- ۶- رانت خواری و سوء استفاده از قدرت و اطلاعات
- ۷- واردات بی رویه، بی منطق و غیر ضرور
- ۸- القاء روحیه مانمی توانیم
- ۹- تزریق مبانی و تفکر اقتصاد سرمایه داری
- ۱۰- کم کاری و تنبلی
- ۱۱- اشرافیگری مسئولین
- ۱۲- وجود تبعیض در اجرای قوانین
- ۱۳- وجود ربا در سیستم بانکی و مالی کشور
- ۱۴- تخطی از قانون و عدم برخورد با نقص قوانین

اقتصاد مقاومتی

الزامات

- رویکرد جهادی
- فسادستیزی
- پایش و اطلاع‌رسانی
- همت و توکل به خدا
- عزم جدی مسئولین
- مدیریت منابع ارزی
- مدیریت مصرف و اصلاح الگوی مصرف
- هماهنگی میان بخشهای گوناگون
- دانش محوری اقتصاد
- نظارت در همه سطوح
- تبیین علمی اقتصادمقاومتی
- رفع موانع
- گفتمان سازی عمومی

اقتصاد مقاومتی

شاخص‌ها و ویژگی‌ها

- خودباوری
- فسادستیزی
- مردم‌محوری
- تکیه بر ظرفیتهای داخلی
- درون‌گرا و درون‌زا بودن
- حرکت بر اساس برنامه
- اصلاح الگوی مصرف
- دانش‌بنیان بودن
- عدالت‌محوری

اقتصاد مقاومتی

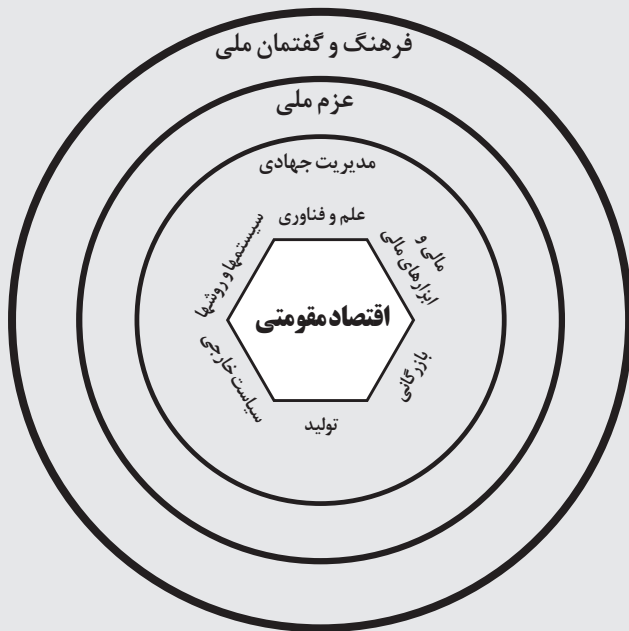
دست آوردها

- کاهش وابستگی به نفت
- از بین بردن فساد اقتصادی
- امنیت اقلام راهبردی و اساسی
- بهبود شاخصهای کلان اقتصادی
- کار آفرینی و اشتغال
- بهبود کمیت و کیفیت تولید ملی

اقتصاد مقاومتی

نتایج

- پیشرفت و توسعه توأم با عدالت و معنویت
- توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدید و تحریمی

مُدل مفهومی اقتصاد مقاومتی

- ۱- برنامه ریزی برای تجاری ساختن یافته های علمی
- ۲- ایجاد زنجیره کار علمی تا تولید و بازار
- ۳- حمایت از شرکتهای دانش بنیان
- ۴- بر طرف کردن مشکلات شرکتهای دانش بنیانبقائتی.
- ۵- پیش بینی بیمه های مخصوص و مشخص برای این شرکتهای
- ۶- سهیم نمودن صاحبان اختراعات و نخبگان در ایجاد شرکتهای دانش بنیان
- ۷- اجرای قانون حمایت از شرکتهای دانش بنیان
- ۸- زمینه سازی برای رشد بخش خصوصی در زمینه شرکتهای دانش بنیان
- ۹- تشکیل بانک اطلاعات و ارائه اطلاعات لازم به همه
- ۱۰- فعال نمودن شرکتهای دانش بنیان در عرصه های مختلف کشور

